

Kmetica Ana Zakonjšek

Ana Zakonjšek (roj. Pokleka) se je rodila 10. 7. 1955 v Celju. Štiričlanska družina je živela v Vinski Gori pri Velenju. Oče je bil zaposlen na železnici, mama pa v tovarni Gorenje. Imeli so 64 arov zemlje, pretežno v bregovih, na kateri so sami pridelali, kar je družina potrebovala – krompir, koruzo, zelo rodno pšenico italijanko, ki so jo želi na roke, povrtnine in drugo. Mama je našla še čas in energijo za delo na drugih kmetijah. Hodila je v 'tabrh',³⁹ občasno je šla z njo tudi Ana.

Po končani osnovni šoli se je Ana odločila za službo. Petnajstletna je začela delati v tovarni Gorenje v Velenju. Preizkusna doba je trajala en mesec, sledila ji je pogodba za nedoločen čas.

Na zasavski strani Mrzlice je imela Anina družina sorodnike. Sestra njene stare matere, Anina krstna botra, je bila poročena na veliki domačiji Hribovšek (Knezdol 7). Razen žita (pšenica, koruza, ajda ... imeli so svoj mlin) in poljščin so imeli še več glav živine, oddajali so mleko. Grunt je zahteval mnogo pridnih rok, zato so sorodniki iz Savinjske doline večkrat priskočili na pomoč (šli v 'tabrh'). Rade volje so pomagali, ker je bila tudi 'teta' vedno odprtih rok. Babica in vnukinja sta hodili v Knezdol peš, čez Marija Reko sta jo mahnili malo po glavni cesti in še več po bližnjicah. Pot je bila dolga in naporna tudi zato, ker je bila babica zelo nezaupljiva. Kadar ju je dohitel kak avto, ki bi jima lahko ponudil prevoz, je Ani zabičala, naj gleda le naprej, nič nazaj, da se jima ne bi bilo treba peljati. Ana je tudi šolske počitnice preživljala na Hribovškovi domačiji. Ni vedela, da na spodnji kmetiji živi fejest fant, so pa mejaši kar hitro napeljali tako, da sta se spoznala.

39: Dnevno delo, običajno plačano v naturalijah in s hrano.

Z Alojzjem Zakonjškom sta se poročila leta 1976, kmalu se jima je rodil sin. Ana je ugriznila v zarečen kruh, saj si je kot dekle obljubila, da se ne bo nikoli možila na kmetijo in ne bo imela otrok. Po letu in pol, ki ju je Ana še 'oddelala' v Gorenju, je mlada družina zaživela skupaj na kmetiji moževih staršev – Zakonjšek, po domače pri Zadobovšek, Knezdol 16. Ana je leta 1979 postala kmetica in to je še danes. Ko je bilo odločeno, da gre na kmetijo, so njeno mamo znanci očitajoče spraševali: »Kam pa devaš ti dekleta?« Strahovi so bili neupravičeni, takoj se je vključila v kmečko delo in izpit za traktor naredila prej kot za avto. Zakonjškovi so bili kar velika družina. Ko je Ana prišla k hiši 'za tamlado', so tam živeli moževi starši in tastova sestra z družino (mož in otrok), skupaj so bili osem let.⁴⁰ Anin mož je hodil v službo (SGP Zasavje) in delal tudi na kmetiji, največ pa so postorili njegovi starši in Ana. Kmečko delo se odvija v skladu z letnimi časi. Spomladi se začne s trebljenjem (čiščenjem) travnikov, poravnajo se krtine, na nekatere travnike in na njive se navozi gnoj. Njive je treba zorati, posaditi krompir in druge poljščine, obdelati je treba vrt. Poleti se začne košnja, ki traja do zmrzali. Včasih so travo sušili, zdaj jo balirajo. Okopati je treba krompir in požeti žito. V jeseni so pobirali pridelke, pozimi pa popravljali orodje, izdelovali koše, košare, grablje ..., trli orehe, luščili fižol, 'štrikali štumfe' ...

S tastom in taščo se je Ana lepo razumela. Tašča se je enako kot Ana primožila na kmetijo, zato je dobro vedela, kako je novopečeni kmetici. Od nje, izšolanca na znani Gospodinjsko-kmetijski šoli na Svečini, se je Ana tudi veliko naučila. Kmetija ni bila specializirana, imeli so vse: njive, travnike, sadno drevje, gozd, živino.

Od žit so pridelali največ koruze (žganci in kruh) in pšenice, za fižol so postavili kakšnih 500 prekel, za zimo so sušili sadje itd. Med pridelki je prevladoval krompir, ki je bil osnovna hrana, delo z njim, če so ga kopali na roke, pa je bilo 'za ljudi ubivat'. [Ana Zakonjšek] Če je krompirja kdaj zmanjkalo, so ga morali kupiti. Ta je bil po Aninem mnenju primeren le za prašiče, tako velika razlika je bila med domačimi in kupljenimi pridelki. Prašiče in govejo živino so redili za lastno uporabo – za koline, ob košnji in/ali žetvi so zaklali kakšno tele. Pri sosedovih, kjer so bili bregovi še strmejši, so redili ovce in ob žetvi postregli z ovčjim mesom. Ko je prišla k hiši, so na leto oddali več kot 30 000 litrov mleka, sčasoma pa so to dejavnost opustili, saj so bili predpisi preveč rigorozni. Spominja se tudi, da so se na njihovi kmetiji (tudi na drugih) ustavljali in malo posedeli nedeljski izletniki. Tašča jim je postregla z domačim kruhom in jabolčnikom s pelinom, ki ga je pripravljala tast. To je bil majhen dodatni zaslužek.

V preteklosti so na kmetiji veliko dela opravili s konji, npr. oranje, brananje, izkop kanalov za krompir, obsipavanje krompirja, spravljanje 'mrve', vožnja 'prilasta' (sveže zelene krme), iz gozda so s konjsko vprego vlačili les. Dobro izurjena žival niti vajeti ni potrebovala, ubogala je na besedo. Še bolj izurjena je znala sama domov, mimogrede je pripeljala še gospodarja, ki mu je npr. v kakšni gostilni pošla moč. A konji so zahtevni, potrebujejo skrb in veliko krme. Po učinkovitosti se s stroji ne morejo primerjati, zato so jih sčasoma izpodrinili traktorji. Prvega so na kmetiji Zakonjšek kupili že leta 1977. Delo je bilo opravljeno lažje in hitreje, potrebnih je bilo manj ljudi. Zdaj imajo kmetije po več traktorjev, ki niso poceni, zagotavljajo pa avtonomijo, saj na vasi velika sezonska dela (košnja, žetev ...) potekajo istočasno. Mehanizacija kmetije pomeni njeno neodvisnost od pomoči drugih. Večina gospodarjev je sposobna stroje tudi sama vzdrževati in popravljati.

Društvo kmečkih žena in deklet Trbovlje. Osebni arhiv Ane Zakonjšek

Ana Zakonjšek je zadovoljna, da je kmetica, tega ne bi z ničimer zamenjala. Da je uspešna kmetica in dobra organizatorica, dokazuje tudi zaupanje njenih kolegic iz Društva kmečkih žena in deklet Trbovlje, ki mu predseduje že 13 let. Včasih jo zmoti le rahlo zaničljiv odnos do kmetov, ki jim površna okolica pripisuje lahko življenje v primerjavi z rednimi delovnimi razmerji. Ampak kmet ima službo doma, dela je vedno dovolj, lahko traja od jutra do večera. Če ga ne vidiš, potem pač ničesar nimaš.

40: Tak model sobivanja so ohranili do danes, ko so tri družine pod isto streho. Oba Anina otroka sta z družinama ostala doma.